

keppi ja porkkana

Valtiosektorin tiedote 2/2013

KUVA: MAIJA SOIJAN LAHTI

TÄSSÄ NUMEROSSA

- Tolkkua muutosinnokkuuteen
- Kaksoisepätasapaino huolettaa työmarkkinajohtajaa
- Kehyspätös ja valtion henkilöstö
- Valtion virkamieslain muutoksia
- Loma-ajan palkkaan ja vuosiloman sairauskarenssiin muutoksia

PÄÄKIRJOITUS

Tolkkua muutosinnokkuuteen

Euroopan työturvallisuus- ja työterveysvirasto julkaisi jokin aikaa sitten selvityksen, jonka mukaan töiden uudelleenjärjestely ja työsuhteen epävarmuus aiheuttavat suomalaisille eniten työperäistä stressiä.

Työelämässä kiinnitetään entistä enemmän huomiota työhyvinvointiin ja työssä jaksamiseen. Valtiokonsernissakin on tehty paljon hyvää työtä näiden asioiden edistämiseksi. Oman haasteensa tähän kehittämistyöhön tuo kuitenkin valtion suuri muutostahti.

Muutos näkyy suoraan tai ainakin välillisesti jokaisen valtiolla työskentelevän arjessa. Toimipaikkoja lakkautetaan ja virastoja yhdistetään. Virastoissa tehdään sisäisiä organisaatiomuutoksia. Tuloksellisuuden hengessä henkilöstömäärää vähennetään.

Muutoksia perustellaan usein säästötarpeilla. Tulee kuitenkin mieleen, onko ennen muutoksen käynnistämistä riittävästi selvitetty, mikä on valmistelusta aiheutuva todellinen kustannus. Esimerkiksi sitä, kuinka paljon valmisteluun kuluu muutoksen keskellä olevan viraston henkilöstön työaika. Tämä aika on poissa jostakin muusta. Valitettavan usein se on poissa siitä ydintyöstä, johon kyseiset henkilöt on palkattu. Tai äärimmilleen vietyinä se tarkoittaa sitä, että työpäivät kuluvat uudistusta valmistellessa ja illat kuluvat rästiin jääneitä ydintehtäviä hoitaessa.

Ja samaan aikaan virastojen säästötavoitteet estävät uusien työntekijöiden rekrytoinnin, joka johtaa vielä syvemmälle suo-

hon. Sen lisäksi, että säästötavoitteiden myötä virastoissa on vähemmän tekijöitä, siellä on myös valtava määrä uusia tehtäviä uudistushankkeiden muodossa. Tällä on luonnollisesti vaikutusta jaksamiseen ja työhyvinvointiin.

Ladataan akkuja kesällä ja palataan syksyllä asiaan uusin voimin. Rentouttavaa kesää,

KUVA: JUKKA UOTILA

Mari Raininko
asiamies
Agronomiliitto

PS. Keppi ja Porkkana siirtyy sähköiseen muotoon. Tämä on viimeinen painettu tiedote tällä erää. Seuraava numero syksyllä lähetetään lukijoille sähköpostitse. Sen takia toivon, että huolehtisitte, että liitossanne on tiedossa ajantasainen sähköpostiosoite. Samalla myös viestikapula toimitusvastuun osalta siirtyy seuraavalle liitolle.

Kaksoisepätasapaino huolettaa työmarkkinajohtajaa

Valtiolla maksetaan työmarkkinoiden parasta palkkaa vähiten vaativissa tehtävissä työskenteleville, kun taas asiantuntijatehtävissä ja johtotehtävissä tienataan huomattavasti keskiarvoa vähemmän.

Kun verrataan saman vaativuu-
tason tehtävien palkkausta val-
tiolla ja yksityisellä, valtiolla on
suhteellisesti sitä alempi palkkataso, mitä
vaativampiin tehtäviin mennään, valtion
työmarkkinajohtaja **Teuvo Metsäpelto**
kertoo.

Ratkaisuna Metsäpelto ehdottaa poh-
dittavaksi uudenlaista sopimuspolitiik-
kaa, jossa tehtäisiin enemmän henkilös-
töryhmäkohtaisia sopimuksia. Myös
virkarakenteita voitaisiin muuttaa uusia,
vaativampia tehtäviä vastaaviksi. Asiat tu-
lee nähdä kokonaisuuksina.

– Palkalla on tärkeä rooli, mutta val-
tion puolesta puhuvat yksityistä sektoria
paremmat edut, kuten pidemmät vuosi-
lomat, työ- ja virkasuhteen pysyvyys ja
YT-neuvottelujen harvinaisuus. Jotkut
antavat enemmän painoa palkalle, toiset
työn sisällölle.

Metsäpelto näkee palkan järjestelyerät
yhdeksi keinoksi joustaa palkkauksessa.
Hän haluaisi siirtyä seikkaperäisestä kes-
kitetystä sopimisesta raamin puitteissa
virastotasoihin sovellutuksiin.

– Sopimus- ja yleiskorotusten ohella
järjestelyerät mahdollistaisivat vapaam-
mat kädet sopia palkoista paikallisesti,
mutta tässä ei ole juurikaan onnistuttu.

VATU jyllää

Hallitusohjelmassa sovittu valtion vaikut-
tavuus- ja tuloksellisuushanke (VATU) on
paitasi vähentänyt henkilökunnan määrää
myös uudistanut työntekotapoja.

– Hankkeen tarkoituksena ei ole pel-
kästään vähentää työvoimaa, vaan poh-
tia, miten hyvin pärjätään niukkenevilla
määrärahoilla. Tämä voi tarkoittaa uusia
toimintatapoja, kuten etätyötä tai palvelun
siirtämistä verkkoon.

Julkisen talouden näkymät eivät ole
hyvät. Leikkauksia on tehty, mutta vielä
enemmän joudutaan varautumaan niuk-
keneviin määrärahoihin. Metsäpelto pu-
huu hallituista muutoksista ja tarkoittaa

tällä sitä, että taloudellisista ja tuotannol-
lisista syistä tapahtuvat irtisanomiset on
voitu kuitenkin pitää melko pieninä: noin
8 000 vähennettyä henkilötyövuotta koh-
den on tapahtunut arviolta 500 irtisano-
mista.

Yleiskorotusten sijaan voitaisiin palkita
työn tuloksista.

– Jos virastoilla olisi paljon rahaa, aina
voitaisiin maksaa hyvälle virkamiehille

enemmän. Nyt kun löysää rahaa ei ole
näköpiirissä, yhtenä ratkaisuna voi olla,
että virastojen budjeteista säästyy rahaa
suunnataankin yhä enemmän työn tulok-
sista palkitsemiseen.

*Juttu on lyhennelmä Yhteiskunta-alan
Korkeastikoulutetut ry:n Ura-lehdessä
5/2012 julkaistusta artikkelista.
Henri Alinen/MCI Press.*

Julkisalan neuvottelujärjestö JUKO ry on talven aikana nostanut julkiseen
keskusteluun valtion palkkauksessa olevaa epäkohdan, jonka korjaamiseksi
edellytetään aktiivisia toimia. Valtiolla kaikkein vaativimmissa tehtävissä
palkkakehitys on ollut kaikkein heikointa. Tilastot osoittavat, että valtion
asiantuntijat ansaitsevat neljänneksen ja virastopäällikkötasolla jopa kolman-
neksen huonommin kuin vastaavissa tehtävissä yleisillä työmarkkinoilla. Sen
sijaan avustavista tehtävistä valtio maksaa yleisiä työmarkkinoita huomattavasti
parempaa palkkaa.

Kehyspäättös ja valtion henkilöstö

Tulossa menojen leikkauksia ja verojen korotuksia.

Kataisen hallitus teki maaliskuun lopussa kehyspäättöksen, jolla linjataan
valtion budjetteja lähivuosiksi. Päättöksen suurena linjana oli tehdä noin
500 M€ sopeutustoimet, jotta valtion talous saadaan aikanaan tasapainoon.
Sopeutukseen käytettiin menojen leikkauksia ja verojen korotuksia.

Vaikka valtion talous on tiukkenemassa, kehyspäättöksessä osoitettiin lisärahaa
useisiin välttämättömiin uusiin toimiin. Näitä ovat mm. lisärahoitus verohallinnolle
ja aluehallintovirastoille harmaan talouden torjuntaan, osaamiskeskusten
perustaminen TEM:n yhteyteen avittamaan maahanmuuttajien kotouttamista ja
ARAlle lisärahan antaminen vuokravalvonnan tehostamiseen.

Organisaatiot muutoksessa

Kehyspäättös kirjaa myös lukuisia organisaatiomuutoshankkeita, jotka ovat jo
osittain käynnissä. Näitä ovat mm. poliisin hallintorakenneuudistus Pora III,

Valtion virkamieslain muutoksia

Nimityspäätöksestä ei vieläkään voi valittaa.

Valtion virkamieslaki muuttui 1.4.2013 alkaen. Virkamieslautakunta lakkautetaan ja virkamiehet hakevat muutosta heitä koskeviin päätöksiin hallinto-oikeuksilta.

Aikaisempi voimassa ollut virkamieslain yleinen valituskielto kumotaan, eikä valitusoikeutta enää ole aikaisempaan tapaan määritelty päätöskohtaisesti. Sen sijaan pääsääntönä on virkamiehen valitusoikeus. Erillisessä säännöksessä on lueteltu kuitenkin joukko päätöksiä, joista ei ole mahdollista jatkossakaan valittaa. Esimerkiksi edelleenkin virkaan nimityspäätöksestä ei voi valittaa. Virkamieslakiin tehtiin myös muita pienempiä muutoksia.

Valitukset hallinto-oikeuksiin

Virkamieslautakunta lakkautetaan ja virkamieslaista on poistettu virkamieslautakuntaa koskevat säännökset. Virkamieslautakunta käsittelee kuitenkin loppuun lain voimaan tullessa lautakunnassa viireillä olevat asiat. Virkamieslautakunnan toiminta lakkaakin vasta sen kuukauden lopussa, jolloin se on käsitelty loppuun edellä tarkoitetut asiat.

Virkamies voi jatkossa valittaa valtioneuvoston tai viraston tekemästä häntä koskevasta päätöksestä hallintolainkäyttölain mukaisesti. Viraston päätöksestä valitetaan ensiasteena asianomaiselle hallinto-oikeudelle. Valtioneuvoston ja ministeriön päätöksistä valitetaan suoraan korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Valitusasiat on käsiteltävä hallinto-oikeudessa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa kiireellisinä.

Määräaikaisten virkasuhteiden perusteisiin liittyvät korvausvaatimukset käsitellään hallintoriita-asiana hallinto-oikeudessa. Korvausvaatimus on esitettävä hallinto-oikeudelle kuuden kuukauden kuluessa virkasuhteen päättymisestä.

Toimivaltainen hallinto-oikeus määräytyy hallintolainkäyttölain mukaisesti. Hallinto-oikeuden päätökseen haetaan muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta.

Eduskunnan hallintovaliokunnan mukaan uudet säännökset merkitsevät huomattavaa muutosta virkamiehiä koskevaan muutoksenhakujärjestelmään. Valiokunta pitää asianmukaisena, että uuden sääntelyn toimivuutta ja vaikutuksia virkamiesten oikeusturvaan, tuomiois-

tuimen työmäärään ja ratkaisukäytännön yhdenmukaisuuteen seurataan ja että seurannan tuloksista raportoidaan valioikunnalle.

Virkamiehen valitusoikeus

Virkamieslain yleinen valituskielto on kumottu eli pääsäännön mukaan virkamiehellä on oikeus valittaa häntä koskevasta päätöksestä. Valitusoikeutta on kuitenkin rajoitettu. Valittaa ei voi seuraavista päätöksistä:

- virkaan tai virkasuhteeseen nimittäminen
- viraston yhteisen viran sijoittaminen viraston sisällä (jos päätös merkitsee viran sijoituspaikkakunnan muuttamista, saa siihen hakea muutosta)
- harkinnanvaraisen virkavapauden myöntäminen tai epääminen
- tehtävään määrääminen, jos virkamies on antanut suostumuksensa tehtävään määräämiseen (jos päätös merkitsee viran sijoituspaikkakunnan muuttamista, saa siihen hakea muutosta)

Kun eduskunnan hallintovaliokunta puolsi hallituksen esityksen mukaista valituskieltoa koskien virkaan tai virkasuhteeseen nimittämispäätöksiä, piti valiokunta tarpeellisenä, että valituskiellon vaikutuksia virkamiesten ja viranhakijoiden oikeusturvaan ja yhdenvertaiseen kohteluun seurataan ja arvioidaan ja että tuloksista raportoidaan hallintovaliokunnalle.

Palkanmaksu lainvastaisen irtisanomisen ajalta

Virkamiehen oikeus saada korvausta virkasuhteen lainvastaisen päättämisen johdosta menettämästään ansiosta muuttuu uusien säännösten myötä vastaamaan kunnallista viranhaltijaa koskevia säännöksiä.

Virkamiehelle maksettavasta saamatta jääneestä säännöllisen työajan ansiosta vähennetään samalta ajalta muualta saatuja tuloja ja sairausvakuutuslain perusteella maksettuja etuuksia. ■

Pia Hiltunen

Asiamies, Tekniikan akateemiset TEK

puolustusvoimauudistus, käräjäoikeusuudistuksen jatkaminen ja valtion taide-museon muuttaminen Kansalliskalleriaksi, joka säätöitetään ja rahoitetaan jatkossa veikkausvoittovaroin. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto ottaa hoitaakseen kemikaalien markkinavalvonnan.

Tutkimuslaitosuudistusta ei kehyspäätös vielä linjaa. Vain maa- ja metsätalousministeriön alan Luonnonvarakeskuksen perustaminen on kirjattu. Erittäin merkittävä on myös päätös leikata 30 M€ sosiaali- ja terveysministeriön hallinnon alan tutkimuslaitoksilta. Luottamusmiehet arvioivat tämän aiheuttavan välillisine vaikutuksineen lähes tuhannen henkilön leikkaustarpeen.

Verojen kiristykset

Työntekijöiden verotuksen osalta kehyspäätös sisältää lähinnä vain kiristyksiä, vaikka arvonlisävero jätettiin muuttamatta. Kun myös valtion verotaulukot jätetään muuttamatta, verotus kiristyy tulojen kasvaessa. Ostovoimaan vaikuttavat myös sähköveron, liikennepolttoaineveron ja valmisteverojen (tupakka, alkoholi, virvoitusjuomat) nostot. Akavan vaatimusten suuntaisesti toteutui ainoa parannus: kotitalousvähennyksen enimmäismäärää nostetaan 2000 eurosta 2400 euroon. ■

Jari Lehto

toiminnanjohtaja

LAL

Loma-ajan palkkaan ja vuosiloman sairauskarenssiin muutoksia

Tämän kesän lomiin ei vielä vaikutusta.

E duskunta on hyväksynyt vuosilomalain muutokset, jotka koskevat vuosiloman aikaista sairastumista sekä lomapalkan laskentaa. Muutokset johtuvat EU:n tuomioistuimen ratkaisuisista.

Jotta työpaikoilla ehditään kehittää vuosilomien siirtämiseen ja lomapalkan laskentaan liittyviä uusia käytäntöjä ja toimintaohjeita, on lakiin otettu sen voimaan tuloa koskevia säännöksiä. Lisäksi saadaan soveltaa voimassa olevien työ- tai virkaehtosopimusten vuosilomamääräyksiä tämän sopimuskauden loppuun. Näin saadaan aikaa sovittaa yhteen mm. uudet lakimääräykset ja sopimuksiin perustuvat lakisääteistä pidemmät vuosilomat.

Nyt vuosilomaa kuluu loman aikana sairastumisesta huolimatta seitsemän päivän ajan. Jos sairaus jatkuu tätä pitempään, työntekijällä on oikeus siirtää loman loppuosa myöhemmäksi. Tämä muuttuu siten, että jatkossa työntekijällä on oikeus saada loma siirretyksi heti ensimmäisestä sairauspäivästä alkaen. Lakimuutos tulee voimaan alasta riippuen joko 1.10.2013

tai seuraavan sopimuskauden alkaessa. Valtiolla tämä tulee siis voimaan vasta ensi vuonna.

Toinen muutos koskee lomapalkan laskentaa. Kuukausipalkkaisen lomapalkka on tähän asti määräytynyt aina loman alkamishetken mukaan. Tästä on ollut toisille paljon hyötyä kun taas toisille on tullut menetyksiä. Jatkossa kaikki työntekijät, joiden työaika on lyhentynyt tai pidentynyt, ovat samassa asemassa kun lomapalkka määräytyy lomanmääräytymisvuoden (1.4.–31.3.) ansioiden mukaan prosenttiperusteisesti. Jos työaika muuttuu vasta lomanmääräytymisvuoden päättymisen jälkeen mutta ennen loman alkamista, lomapalkka lasketaan lomanmääräytymisvuoden palkan perusteella. Näin siis kokoaikaisessa työssä ansaitun loman lomapalkka lasketaan kokoaikaisen työajan mukaan ja osa-aikaisena ansaitun loman lomapalkka osa-aikaisen työajan mukaan.

Muutosten ollessa ajankohtaisia, tiedotamme niistä tarkemmin. ■

Arja Varis

Edunvalvontapäällikkö, YKL

Keppi ja Porkkana vain sähköisenä

Hyvät lukijat!

Jatkossa Keppi ja Porkkana -tiedotetta ei paineta vaan se lähetetään sähköpostitse pdf-tiedotteena.

Se on myös luettavissa verkossa osoitteessa www.keppijaporkkana.fi. Huolehditthan, että omassa liitossasi on ajantasainen sähköpostiosoitteesi!

Vastaava toimittaja: Agronomiliitto, Mari Raininko, p. (09) 2511 1642, mari.raininko@agronomiliitto.fi
Toimitus: Agronomiliitto, Maija Soljanlahti
Osoitelähde: jäsenliitot

Tiedotetta julkaisevat:

Agronomiliitto

Mari Raininko, asiamies
Puh. (09) 2511 1642, 040 901 1642
mari.raininko@agronomiliitto.fi
www.agronomiliitto.fi

Akavan Erityisalat

Kalevi Juntunen, asiamies
puh. 0201 235 351, 040 582 2780
kalevi.juntunen@akavanerityisalat.fi
www.akavanerityisalat.fi

Drifteningsjörsförbundet i Finland, DIFF

Kristina Morberg, t.f. verksamhetsledare
Tfn. (09) 4767 717
kristina.morberg@diff.fi
www.diff.fi

Luonnontieteiden Akateemisten Liitto LAL

Jari Lehto, toiminnanjohtaja
puh. (09) 2511 1661, 0400 667 045
jari.lehto@luonnontieteilijat.fi
www.luonnontieteilijat.fi

Metsänhoitajaliitto

Tapio Hankala, toiminnanjohtaja
puh. (09) 6840 8112
tapio.hankala@metsanhoitajat.fi
www.metsanhoitajat.fi

Suomen Ekonomiliitto SEFE

Tuomas Viskari, asiamies
puh. 0400 4582 36
tuomas.viskari@sefe.fi
www.sefe.fi

Suomen Lakimiesliitto

Tarja Niemelä, neuvottelujohtaja
puh. (09) 8561 0346
tarja.niemela@lakimiesliitto.fi
www.lakimiesliitto.fi

Suomen Psykologiliitto

Riitta Saikkonen-Heinonen, pääsihteeri
puh. (09) 6122 9177, 040 579 1513
riitta.saikkonen@psyli.fi
www.psyli.fi

Tekniikan akateemiset TEK

Pia Hiltunen, asiamies
puh. (09) 2291 2223
pia.hiltunen@tek.fi
www.tek.fi

Tradenomiliitto TRAL

Katariina Tirri-Nuotto, työsuhdelakimies
puh. 0201 55 8810
katariina.tirri-nuotto@tral.fi
www.tral.fi

Uusi Insinööriliitto UIL

Juha Särkkä, julkisen sektorin asiamies
puh. 0201 801 843
juha.sarkka@uil.fi
www.uil.fi

Yhteiskunta-alan korkeakoulutetut ry

Arja Laine, asiamies
puh. 010 231 0355
arja.laine@yhteiskunta-ala.fi
www.yhteiskunta-ala.fi

Ympäristöasiantuntijoiden keskusliitto YKL

Arja Varis, edunvalvontapäällikkö
puh. (09) 622 68510, 0400 488 516
arja.varis@ykl.fi
www.ykl.fi